

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Tuin van het Baljuwhuis

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Tuin van het Baljuwhuis

Titel:	Tuin van het Baljuwhuis
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Galmaarden
Deelgemeente:	Galmaarden
Bron:	Schepping: 2014-11-28 Bijwerken: 2018-12-05 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134738
Coördinaten:	Breedte: 3.97321123537 Lengte: 50.752554728

Primaire tekst

Vroege landschappelijke tuin met vijvertje (circa 2 hectare) bij een herenwoning uit de 17de eeuw in het dorpscentrum; de 'jardin anglais' verdween rond 1880; drie interessante bomen.

Rond 1830 was het voormalige Gravenhuis of Baljuwhuis aan het marktplein van Galmaarden eigendom van een zekere Denis, rentenier uit Brussel. De eraan verbonden lusttuin strekte zich uit tot aan de rivier de Mark en omvatte twee percelen "plaisirhof" (nummers 380 en 382) gescheiden door een betekenisvol slingerende lijn en, tegen de rivier aan, een amoebachtig vijvertje (perceel nummer 381), in totaal bijna twee hectaren. Ongetwijfeld gaat het om een onregelmatige, 'Engelse' tuin, bestaande uit een grotendeels open ruimte met een waterpartij, aan de noord- en oostzijde visueel afgeschermd door een dichte beplanting, zoiets als een lustbos met een 'landschappelijk' golvende rand. De Primitieve kadasterkaart geeft geen verdere details prijs, evenmin als de 19de-eeuwse topografische kaarten. Er bleven geen bomen uit die periode bewaard, behalve misschien een treures. In 1882 verdwijnt de term lusthof zelfs uit de kadastrale legger.

In 1836 werd het Baljuwhuis samen met 63 hectare grond verkocht aan landbouwer-brouwer Philippe Olemans, die rond 1866 een eerste verbouwing liet uitvoeren, waarbij de vleugel langs de Brusselsestraat (onderverdeeld in verschillende woningen) en die parallel met het woonhuis (waarin zich ook de doorsteek naar de tuin bevindt) werden toegevoegd. In 1878 werd door het kadaster de installatie van een "stoombrouwerij" geregistreerd. Het imposante 'boerenburgerhuis' dat beschreven wordt in de monumenteninventaris is het resultaat van een tweede verbouwing rond 1880. Toen werden de fraaie vorstkam (verdwenen bij de restauratie) en de cementbepleistering van de gevels van het woonhuis aan de straatkant aangebracht – met imitatievoegen op de benedenverdieping en sieromlijstingen van de vensters op de bovenverdieping. De 17de-eeuwse ordonnantie van de achtergevel bleef behouden: het traptorentje met kegeldak, de gaanderij van geprofileerde, zandstenen rondbogen op zuiltjes op de begane grond (opnieuw opengemaakt bij de restauratie in de jaren 1980), de verdieping met speklagen en voormalige kruisramen. De aangebouwde dienstvleugel heeft nog duidelijke kenmerken uit de 17de of 18de eeuw (laag boogdeurtje met apart bovenlicht); de industriële brouwerijschouw uit 1880 verdween bij de voormelde restauratie. De voornaamste toevoeging uit 1880 is de eenlaagse vleugel met vijf blindbogen en pilasters, haaks op de woonvleugel, die het complex aan de zuidzijde afsluit.

Het Baljuwhuis werd grondig gerestaureerd in 1982-1983 en opengesteld als Provinciaal 'trefcentrum'. Tot lering van de bezoeker werden in de schaduw van de bakstenen tuinmuur aan de Brusselsestraat een kruidentuin en bovendien ook een 'rosarium' van zestien perken met 25 verschillende soorten en variëteiten aangelegd. Van oude structuren of bomen blijft niets

over, behalve een mooie achtstammige goudbonte reuzenlebensboom (*Thuja plicata* 'Zebrina') en vooral twee oude treuressen (*Fraxinus excelsior* 'Pendula') waarvan één van ongeziene afmetingen.

Merkwaardige bomen (Opname 26 juli 2001. Het cijfer in vet geeft de stamomtrek gemeten op 150 cm hoogte.)

- 1. goudbonte reuzenlebensboom (*Thuja plicata* 'Zebrina') **148**(130), dikste stam van mooi achtstammig exemplaar
- 3. treures (*Fraxinus excelsior* 'Pendula') **243**
- 4. treures (*Fraxinus excelsior* 'Pendula') **371**, kampioenboom voor België

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2005

Titel Text: Tuin van het Baljuwhuis

Grafische documenten

Monumentale treuressen in de tuin bij het Baljuwhuis (Vandevorst, Kris, 01-01-2004, ©Vlaamse Gemeenschap)

Het Baljuwhuis te Galmaarden voor de restauratie (De Maegd, Christiane, 01-01-1973, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oude kadastrale legger 212 Galmaarden, art. 159 nrs. 35-37 en art. 642 nr. 83.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschets Galmaarden 1882/22.

BAUDOUIN J.C. e.a., *Bomen in België. Dendrologische inventaris 1987-1992*, Stichting Spoelberch-Artois in samenwerking met de Belgische Dendrologische Vereniging, 1992, p. 358.

DE MAEGD C., *Bouwen door de Eeuwen heen – arrondissement Halle-Vilvoorde*, Gent, Snoeck-Ducaju, 1977, p. 161-162.

Relaties

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121408>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135113>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/39087>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/131514>

Beknopte karakterisering

Datering: derde kwart 18de eeuw, eerste helft 19de eeuw, vierde kwart 19de eeuw

Typologie: bijgebouwen, boerenburgerhuizen, omheiningsmuren, tuin- en parkbeplantingen, tuinen

Context: herenhuizen